Voorzitter, raad, college en toehoorders aan het scherm. Jarenlang zijn wij zeer kritisch geweest over de begroting. Over de voorliggende begroting kunnen we echter met overtuiging zeggen: deze ziet keurig uit!

Wat ons als fractie van Lokaal Alternatief deugd doet, is dat in de begroting melding wordt gemaakt van de ruimte voor nieuw beleid na de verkiezingen van maart 22, zelfs met nieuwe coalitiepartners. Zeker als we terugkijken op de afgelopen vier jaar waarin de coalitie als één blok handelde en overwegend 18-11 besluiten genoteerd werden. Vanuit de oppositie meedenken werd niet gewaardeerd of er werd niet naar de argumenten geluisterd.

Maar laten we niet terug kijken, maar vooruit kijken. Deze begroting gaat tenslotte over de toekomst van onze gemeente.

Als we die, overigens zeer goed leesbare, begroting doornemen, dan is daar cijfermatig natuurlijk weinig op aan te merken, de diverse begrotingsonderdelen lopen in de pas, afwijkingen zijn verklaarbaar, zoals bijvoorbeeld bij het Integraal Kind Centrum in Eygelshoven.

Maar … in hoeverre sluiten deze plannen nou aan bij wat onze burgers van ons als gemeente verwachten?

Met de komst van de omgevingswet worden wij geconfronteerd met noodzakelijke burgerparticipatie. We mogen de burger om raad en advies gaan vragen. Daarvoor moet die burger dus beter en nauwer bij besluiten en projecten worden betrokken.

Geloof het of niet, dat werkt en dat instrument van burgerparticipatie zouden we veel breder dan alleen voor die omgevingsvergunning kunnen en moeten inzetten!

Kijk naar twee goede, recente voorbeelden in onze gemeente.

Het Martin Buber had begin juli van dit jaar nog maar tweehonderd ouderverklaringen. Met de schoolvakanties voor de boeg een ogenschijnlijk zeer moeizaam verhaal om het aantal benodigde ouderverklaringen tijdig binnen te halen.

Maar wat werkte? Burgerparticipatie! Vele ambassadeurs die de ouders direct benaderden om die zo noodzakelijke ouderverklaring af te geven. Het uiteindelijke resultaat was prima.

Het tweede voorbeeld is onze bibliotheek. Genomineerd om de ‘Beste Bibliotheek van Nederland’ te worden. Een kwalificatie die onze bibliotheek heeft verdiend met de uitzonderlijke opzet en haar eigen karakter. Maar om daadwerkelijk de ‘Beste’ te worden, waren al die onderscheidende zaken ten opzichte van andere bibliotheken niet voldoende. Nee, de burgers moesten de nominatie onderschrijven, zij moesten onze bibliotheek ‘De Beste van Nederland’ vinden. Geen proces dat je kunt doen zonder die burgers te motiveren om die stap om hun stem uit te brengen te laten zetten.

Ook hier hebben de inspanningen richting die burger hun vruchten afgeworpen. Naast alle onderscheidende zaken, steunden onze eigen burgers, de gebruikers van de bibliotheek, de nominatie en kon onze bibliotheek worden gekroond tot de 'Beste Bibliotheek van Nederland'.

Maar, met die bibliotheek en die prijs is wel iets vreemds aan de hand. Wij hebben in Kerkrade dus de beste bibliotheek van Nederland, maar samen met Venlo en Roermond zijn wij koploper in Limburg met 16% laaggeletterden in Kerkrade. Natuurlijk, er lopen projecten om die laaggeletterdheid op te sporen en op te lossen, maar waarom niet inzetten op voorkómen van laaggeletterdheid.

Leer kinderen op jonge leeftijd al dat lezen leuk is, dan blijven ze ook na hun basisschool en het voortgezet onderwijs lezen. Als ze dat niet leuk vinden en steeds minder of helemaal niet meer lezen, ligt op termijn ook daar weer laaggeletterdheid op de loer. Vandaar ook onze motie om te onderzoeken wat de financiële consequenties zijn om Leesconsulenten van de bibliotheek in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs in te zetten om de jeugd te laten ervaren dat Lezen Leuk is. Ook hier dus de aanpak, ga naar de (in dit geval jonge) burgers toe.

En als we het dan hebben over lezen en onze bibliotheek dan moeten we helaas constateren dat het openbaar vervoer in Kerkrade nog steeds piept en kraakt.

Een jeugdige lezer die bijvoorbeeld van de Gracht naar onze bibliotheek wil, moet eerst de bus naar de Locht nemen om daar over te stappen op de bus naar Kerkrade-Centrum om zo bij de bibliotheek te kunnen komen. Dan moet je wel heel gemotiveerd zijn om een boek te gaan halen.

In de afgelopen weken is in Raad en commissies het openbaar vervoer vaak aan de orde geweest, o.a. de bereikbaarheid van onze industrieterreinen is hemeltergend.

Het openbaar vervoer zou een toonbeeld moeten zijn voor mobiliteit en duurzaamheid. Wij weten dat het een kwestie van de lange adem is om veranderingen gerealiseerd te krijgen, maar we weten ook dat veranderingen uiteindelijk wel mogelijk zijn. Arriva heeft zelf bewezen dat het anders kan. Een verbinding die door Veolia naar een 1 keer per uur verbinding was teruggebracht was op sterven na dood. Door dezelfde verbinding 2 keer per uur aan te bieden wordt deze zelfs weer intensief gebruikt.

Die jeugdige inwoner die net naar de bibliotheek ging, moet overigens dadelijk dezelfde complexe route afleggen om vanuit de Gracht naar VIE te komen.

Maar niet alleen de bereikbaarheid van VIE is een belangrijk aandachtspunt.

Het project VIE heeft eindelijk een duidelijk beschreven en aansprekende aanpak voor de zachte kant. Natuurlijk is het jammer dat zo lang uitsluitend aandacht aan de harde kant van VIE is besteedt. In die tijd had opgestart kunnen worden met die zo noodzakelijke burgerparticipatie. Spreek met de gemiddelde Kerkradenaar en hij heeft het over het erg dure nieuwe zwembad met die sporthal erbij.

Daar moet echt nog een berg werk verzet worden om die zachte kant van VIE, de onderscheidende kant van VIE, bij onze burgers tussen de oren te krijgen. Wij moeten als Raad en als Gemeentebestuur veel meer denken vanuit die burger, betrek die burger eerder, zeker bij dit soort grootschalige projecten die uiteindelijk iets heel anders beogen dan wat die burger in eerste instantie ziet.

Wij kijken uit naar de invulling die de wethouder zal geven aan zijn toezegging aan onze fractie in de commissie Burgers en Samenleving om te onderzoeken hoe we onze basisschooljeugd kosteloos kunnen laten sporten of in samenwerking met onze verenigingen kennis kunnen laten maken met sporten. In onze optiek geven we als gemeente daarmee een uitstekende invulling aan doelstellingen om ook jeugd die het niet kan betalen te laten sporten, maar kan dit ook een stap zijn in de zo noodzakelijke bestrijding van overgewicht.

En als we het dan hebben over projecten waar burgers nauwer bij betrokken moeten worden, dan komen we bij de Regionale Energie Strategie. De energietransitie heeft grote doelen, die kunnen nauwelijks gerealiseerd worden zónder windenergie.

Maar als de grootste coalitiepartner zonder enig voorbehoud of alternatief een windmolen op het Willem Sophia terrein blokkeert, dan vragen wij ons af, wat vinden de omwonende burgers daar eigenlijk van?

Welke mogelijkheden bestaan om overlast te beperken?

Op zonnige dagen, meestal dagen waarop niet veel wind is, de molen stilzetten om slagschaduw van de zon te voorkomen?

Omwonende burgers in hun energierekening compenseren met een deel van de opbrengst van die windmolen?

Weten de omwonende burgers dat zo’n windmolen ook een betere toekomst voor hun kinderen realiseert?

Hoe kijken burgers met díe informatie en een financieel voordeel tegen zo’n initiatief aan? Dus ook hier weer, wat heeft de burger aan een ontwikkeling. Zeker met de stijgende energieprijzen is de burger gebaat bij de RES. Maatregelen die in Heerlen worden getroffen hebben ook hun voordelen voor onze inwoners, maar dan moeten wij ook ónze verantwoordelijkheid hierin nemen.

Met de stijgende energieprijzen en het faillissement van Welkom Energie maken wij ons als Lokaal Alternatief o.a. ernstig zorgen over de Kerkraadse klanten van deze energieleverancier. Voorschotten die bij de nieuwe, opgedwongen leverancier Eneco, twee tot driehonderd euro per maand hoger zijn, zullen zeker bij lage inkomens voor problemen zorgen. Een aandachtspunt in het sociaal domein. Hier geldt dat een vroege actie richting betrokken burgers veel problemen in de toekomst zal kunnen voorkomen.

En als we het dan over inkomensopbouw hebben, dan willen we toch weer aandacht vragen voor een evenwichtiger woningaanbod in Kerkrade.

Natuurlijk moeten we zorgen voor woningen voor starters, natuurlijk moeten we zorgen voor woningen voor minder draagkrachtige senioren, maar laten we de inwoners met een diepere beurs niet vergeten.

De woningsituatie van dit moment biedt veel te weinig huizen in het hogere segment. Inwoners die meer te besteden hebben, vertrekken naar andere plaatsen in de regio en de diversiteit in de samenstelling van onze inwoners staat zwaar onder druk. Veel gemeentelijke belastingen zijn gebaseerd op de WOZ-waarde van het onroerend goed. Een contingent van veel goedkope woningen levert minder gemeentelijke belastingen op, waardoor de percentages uiteindelijk verhoogd moeten worden om hetzelfde voorzieningenniveau in stand te kunnen houden. Dus is het voor iedereen goed om ook duurdere woningen in het aanbod te hebben.

Daarmee komen we bij de begrote inkomsten en uitgaven, de daadwerkelijke cijfertjes. Twee in onze ogen discutabele geplande belastinginkomsten.

Te beginnen met de parkeerbelasting, al jaren begroot op 600.000 een bedrag dat nog nooit is binnengehaald. Dit jaar zijn de inkomsten 300.000 euro. Waarom niet reëel begroten op de haalbare inkomsten van 300.000 euro, in plaats van ons rijk te rekenen met een niet haalbare 600.000 euro?

Dan de hondenbelasting. Op 10 juni 2021 heeft het onredelijke karakter van de hondenbelasting zelfs de Tweede Kamer gehaald. Het afschaffen bij wet heeft het daar niet gehaald, maar het is wel duidelijk dat hondenbelasting niet meer van deze tijd is. In 45% van de Nederlandse gemeentes is deze belasting reeds afgeschaft. Wij sluiten ons met het oog op de financiën aan bij de motie van Ons Kerkrade om minimaal een verlaging door te voeren, zodat nog uitsluitend de daadwerkelijke kosten aan de hondenbezitters in rekening worden gebracht. Diep in ons hart zouden we deze belasting liever helemaal afschaffen, of ook voor andere huisdieren een belasting invoeren. Het zou in ieder geval van toekomstvisie getuigen als onze gemeente niet de laatste Nederlandse gemeente is die deze hondenbelasting hanteert.

Tenslotte vragen we uw aandacht voor de ondersteuning van onze verenigingen. Wij adviseren om de gemeentelijke subsidies meer dan alleen in stand te houden. Investeren in iets goeds getuigt volgens ons van visie.

Verenigingen kunnen een instrument zijn om boodschappen van de gemeente laagdrempelig te communiceren, daarmee de burger weer centraal te stellen en op de juiste wijze te bereiken.

Afsluitend onze complimenten aan wethouder Bejas die bij zijn aantreden aangaf geen overschrijdingen zonder mandaat van de Raad te tolereren, dit heeft hij waargemaakt. En een groot compliment aan de Raadscommissie die zich bezig heeft gehouden met het leesbaar maken van de gemeentelijke begroting. Chapeau, ook dat is gelukt!